

De kleur en het materiaal purper

WoordStudie

Wat was purper eigenlijk?

Purper was allereerst een kleurstof. Later duidde men ook het door purper gekleurde textiel ermee aan. De Feniciërs, die woonden in wat wij tegenwoordig Libanon noemen, waren degenen die op grote schaal de kleurstof purper verkregen uit de door hen gevangen purperslakken. De gebroken schalen die aan dit werk herinneren, zijn nog altijd te vinden in de ruïnes van de beide purpersteden van de oudheid, Tyrus en Sidon. Onder de schaal van deze slakken bevindt zich een klier die een lichtgeel vocht afscheidt, dat – als aan het zonlicht wordt blootgesteld – verschillende tinten aanneemt, van rood tot blauwachtig, afhankelijk van de soort slak. Met deze kleurstof verfde men wol, katoen en linnen. Deze klieren werden uit de purperslakken gesneden en vervolgens drie dagen in het zout gelegd. Vervolgens werd de zo ontstane massa van onreinheden gezuiverd en door deze te koken ingedikt tot een zestiende van het oorspronkelijke volume. Aan het uiteindelijk gewonnen eindproduct werd honing toegevoegd om de houdbaarheid te vergroten.

Voor het verkrijgen van één pond verfmassa moeten maar liefst dertigduizend purperslakken opgedoken worden! Deze leveren samen maar vier gram zuivere kleurstof op. De geverfde stof was dan ook tien tot twintig keer zo duur als een hoeveelheid goud van hetzelfde gewicht. Slaven doken, verzwaard met een steen, de diepte in, op dezelfde manier als waarop men nog steeds natuurlijke parels naar boven haalt. Het sterftcijfer onder deze slaven was hoog: hun skeletten zijn

te vinden tussen de schelpen. Tegenwoordig wordt de zuivere kleurstof nog in kleine hoeveelheden gewonnen tegen een marktprijs van 2500 euro per gram.

Omdat de Feniciërs zoveel kolonies hebben gesticht, hebben zij deze bijzondere industrie verspreid over vrijwel de hele kust van de Middellandse Zee. De stad Tyatira werd er beroemd door, en de wolveners waren er zeer invloedrijk. De kleurstof is door de Feniciërs ook al vroeg naar Egypte gebracht. Daardoor vinden we deze ook in de beschrijving van de tabernakel. Daar wordt ook al onderscheid gemaakt tussen de verschillende soorten purper, namelijk blauwpurper en roodpurper.

Wie droegen purper?

Vanwege de hoge prijs was het dragen van purper voorbehouden aan welgestelde en hooggeplaatste mensen. Romeinse senatoren hadden purperen stroken aan hun toga. Julius Caesar (100 - 44 v. Chr.) was de eerste die zijn waardigheid onderstreepte door zich in een volledig purperen toga te hullen. De keizers volgden zijn voorbeeld. Anderen mochten geen toga dragen. Wie dat toch deed, werd verdacht van het plannen van een staatsgreep. Voor vrouwen maakte men echter een uitzondering: rijke vrouwen die purper droegen beschouwde men niet als staatsgevaarlijk.

Hieronder volgt een overzicht van de woorden in het nieuwtestamentisch Grieks, die iets met purper te maken hebben:

Porfura

Dit woord duidt zowel concrete purperen kleding als het materiaal purper aan:

Marcus 15:17 'En zij deden Hem een purperen mantel om en na een doornenkroon gevlochten te hebben, zetten zij Hem die op en begonnen Hem te begroeten: Gegroet, koning der Joden!'

Lucas 16:19 'Nu was er een rijk mens, en hij ging gekleed in purper en fijn linnen en vierde elke dag schitterend feest'.

Openbaring 18:12 '(...) koopwaar van goud, van zilver, van edelgesteente en van parels; van fijn linnen, van purper, van zijde en van scharlaken'.

Porfurous

Ook dit woord duidt zowel concrete purperen kleding als het materiaal purper aan:

Johannes 19:2, 5 'een purperen mantel', parallel van Marcus 15:17.

Openbaring 17:4 '(...) en de vrouw was bekleed met purper en scharlaken'.

Openbaring 18:16 'Wee, wee de grote stad, die bekleed was met fijn linnen, purper en scharlaken'.

Porfuropolis

Dit woord, dat 'purperverkoopster' betekent, komt maar eenmaal in het Nieuwe Testament voor:

Handelingen 16:14 '(...) een vrouw genaamd Lydia, een purperverkoopster van de stad Tyatira'.

Oude Sporen 2016

